

LATVIJAS REPUBLIKAS SATVERSMES TIESAS KOLĒĢIJA

Jura Alunāna iela 1, Rīga, LV 1010

Tālrunis: 67830735, 67210274 Fakss: 67830770
e-mail: tiesa@satv.tiesa.gov.lv

LĒMUMS PAR ATTEIKŠANOS IEROSINĀT LIETU

Rīgā

2021. gada 31. martā

Satversmes tiesas 1. kolēģija šādā sastāvā: kolēģijas priekšsēdētāja Sanita Osipova, tiesneši Gunārs Kusiņš un Artūrs Kučs,

kolēģijas sēdē izskatījusi Satversmes tiesā saņemto pieteikumu par lietas ierosināšanu (pieteikums Nr. 38/2021), kuru iesniedzis [..] (turpmāk – Pieteikuma iesniedzējs),

konstatēja:

1. Pieteikuma iesniedzējs lūdz Satversmes tiesu atzīt Administratīvā procesa likuma 18. panta piekto daļu (turpmāk – apstrīdētā norma) par neatbilstošu Latvijas Republikas Satversmes (turpmāk – Satversme) 91. panta pirmajam teikumam, 92. panta pirmajam un ceturtajam teikumam, kā arī par spēkā neesošu no viņa pamattiesību aizskāruma rašanās brīža.

2. Apstrīdētā norma nosaka: „Valsts nodrošināto juridisko palīdzību, ievērojot lietas sarežģītību un fiziskās personas mantisko stāvokli, pēc personas lūguma piešķir, pamatojoties uz tiesas (tiesneša) lēmumu, pēc pieteikuma saņemšanas tiesā līdz galīgā tiesas nolēmuma spēkā stāšanās brīdim. Tiesa (tiesnesis) lēmumu par lūgumu piešķirt juridisko palīdzību pieņem mēneša laikā pēc lūguma izteikšanas dienas.”

3. Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 20. panta piektajai daļai, lemjot par to, vai uz saņemtās konstitucionālās sūdzības pamata ir ierosināma lieta, kolēģija izvērtē, vai:

- 1) lieta ir piekritīga Satversmes tiesai;
- 2) iesniedzējs ir tiesīgs iesniegt pieteikumu;
- 3) pieteikums atbilst Satversmes tiesas likuma 18., 19.² un 19.³ panta prasībām;
- 4) pieteikums nav iesniegts par jau izspriestu prasījumu;
- 5) pieteikumā ietvertais juridiskais pamatojums vai faktisko apstākļu izklāsts pēc būtības ir mainījies salīdzinājumā ar iepriekš iesniegto pieteikumu, par kuru lēmusi kolēģija.

Turklāt saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 20. panta sesto daļu Satversmes tiesa var atteikties ierosināt lietu, ja konstitucionālajā sūdzībā sniegtais juridiskais pamatojums ir acīmredzami nepietiekams prasījuma apmierināšanai.

4. Satversmes tiesas likuma 20. panta piektās daļas 5. punkts noteic: izskatot pieteikumu, Satversmes tiesas kolēģija ir tiesīga atteikties ierosināt lietu, ja pieteikumā ietvertais juridiskais pamatojums vai faktisko apstākļu izklāsts pēc būtības nav mainījies salīdzinājumā ar iepriekš iesniegto pieteikumu, par kuru lēmusi kolēģija.

Pieteikuma iesniedzējs jau ir vērsies Satversmes tiesā ar pieteikumu par apstrīdētās normas neatbilstību Satversmes 91. panta pirmajam teikumam, kā arī 92. panta pirmajam un ceturtajam teikumam (ieteikums Nr. 267/2020). Satversmes tiesas 2. kolēģija 2021. gada 19. janvārī pieņēma lēmumu par atteikšanos ierosināt lietu pēc minētā pieteikuma, pamatojoties uz Satversmes tiesas likuma 20. panta piektās daļas 3. punktu. Kolēģija konstatēja, ka pieteikumā nav norādīts pamatojums tam, kā tieši no apstrīdētās normas (nevis no tās piemērošanas) izrietētu konkrētu Pieteikuma iesniedzēja pamattiesību aizskārums.

Izskatāmajā pieteikumā faktisko apstākļu izklāsts pēc būtības nav mainījies salīdzinājumā ar iepriekš iesniegto pieteikumu. Tomēr Pieteikuma iesniedzējs ir papildinājis pieteikumu ar juridisko pamatojumu tam, kā tieši no apstrīdētās normas izriet viņa pamattiesību aizskārums, kā arī par apstrīdētās normas neatbilstību Satversmes 91. panta pirmajam teikumam, 92. panta pirmajam un ceturtajam teikumam.

Tādējādi izskatāmajā pieteikumā ietvertais juridiskais pamatojums pēc būtības ir mainījies salīdzinājumā ar iepriekš iesniegto pieteikumu, un Satversmes tiesas kolēģijai no jauna ir jāpārbauda pieteikuma atbilstība Satversmes tiesas likuma prasībām.

5. Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 16. panta 1. punktu Satversmes tiesa izskata lietas par likuma atbilstību Satversmei. Līdz ar to pieteikumā ietvertais prasījums ir piekritīgs Satversmes tiesai.

6. Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 17. panta pirmās daļas 11. punktu persona pieteikumu Satversmes tiesā var iesniegt tikai Satversmē noteikto pamattiesību aizskāruma gadījumā.

No pieteikuma un tam pievienotajiem dokumentiem izriet, ka Pieteikuma iesniedzējs lūdza Administratīvajai apgabaltiesai piešķirt valsts nodrošināto juridisko palīdzību administratīvajā lietā. Administratīvā apgabaltiesa Pieteikuma iesniedzēja lūgumu noraidīja. Tiesa konstatēja: lai gan Pieteikuma iesniedzējam ir piešķirts trūcīgas ģimenes (personas) statuss, tomēr izskatāmā lieta nav sarežģīta. Pēc Pieteikuma iesniedzēja ieskata, apstrīdētā norma, ciktāl tā ļauj nepiešķirt valsts nodrošināto juridisko palīdzību trūcīgai personai lietā, kuru administratīvā tiesa neatzīst par sarežģītu, pārkāpj Satversmes 91. panta pirmajā teikumā ietvertu tiesiskās vienlīdzības principu, kā arī aizskar viņa Satversmes 92. panta pirmajā un ceturtajā teikumā ietvertās pamattiesības.

Līdz ar to Pieteikuma iesniedzējs ir tiesīgs iesniegt pieteikumu, ievērojot konstitucionālajai sūdzībai Satversmes tiesas likuma 18. un 19.² pantā noteiktās prasības.

7. Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 19.² panta otrajai daļai persona var iesniegt konstitucionālo sūdzību Satversmes tiesai vienīgi gadījumā, ja viņa ir izmantojusi visas iespējas aizstāvēt savas tiesības ar vispārējiem tiesību aizsardzības līdzekļiem, vai arī ja personai šādu iespēju nav.

Satversmes tiesa ir atzinusi, ka konstitucionālā sūdzība galvenokārt ir subsidiārs (papildu) personas pamattiesību aizsardzības mehānisms gadījumos, kad ar vispārējiem tiesību aizsardzības līdzekļiem nav iespējams novērst pamattiesību aizskārumu (*sk. Satversmes tiesas 2007. gada 26. aprīļa sprieduma lietā Nr. 2006-38-03 8.1. punktu*). Satversmes tiesas likumā ietvertā subsidiaritātes principa mērķis ir panākt, lai tiesa, izskatot lietu pēc būtības, visupirms izmantotu tās rīcībā esošās tiesību piemērošanas un interpretācijas metodes Satversmei atbilstoša rezultāta sasniegšanai (*sk. Satversmes tiesas 2011. gada 19. oktobra sprieduma lietā Nr. 2010-71-01 14. punktu*). Taisnīga rezultāta sasniegšanas interesēs tiesai arī jānovērš likuma nepilnība, ja vien to iespējams izdarīt ar

juridiskām metodēm (sk., piemēram, Satversmes tiesas 2015. gada 2. marta lēmuma par tiesvedības izbeigšanu lietā Nr. 2014-16-01 12. punktu).

Pieteikuma iesniedzējs lūgumu par juridiskās palīdzības piešķiršanu izteicis administratīvajā lietā Nr. [..]. Administratīvā apgabaltiesa (datums) Pieteikuma iesniedzēja lūgumu noraidīja. Administratīvās apgabaltiesas lēmums nav pārsūdzams. Tomēr no Tiesu informatīvajā sistēmā pieejamās informācijas (aplūkota 2021. gada 31. martā) izriet, ka attiecīgā administratīvā lieta vēl nav izspriesta.

Administratīvā procesa likuma 315. panta pirmā daļa noteic, ka administratīvā procesa likuma noteiktajos gadījumos apelācijas instances tiesas lēmumu administratīvā procesa dalībnieks var pārsūdzēt atsevišķi no tiesas sprieduma, iesniedzot blakus sūdzību. Savukārt šā panta otrā daļa noteic, ka par citiem apelācijas instances tiesas lēmumiem iebildumus var izteikt kasācijas sūdzībā. Tādējādi, lai gan apstrīdētā norma neparedz Pieteikuma iesniedzējam tiesības pārsūdzēt Administratīvās apgabaltiesas lēmumu par atteikšanos piešķirt juridisko palīdzību, iebildumus par šādu lēmumu Pieteikuma iesniedzējs varēs izteikt kasācijas sūdzībā par Administratīvās apgabaltiesas spriedumu. Tādējādi konkrētajā situācijā Pieteikuma iesniedzējam ir iespējas aizstāvēt savas tiesības ar vispārējiem tiesību aizsardzības līdzekļiem, kurus viņš nav līdz galam izmantojis.

Līdz ar to pieteikums neatbilst Satversmes tiesas likuma 19.² panta otrās daļas prasībām.

Ņemot vērā konstatēto un pamatojoties uz Satversmes tiesas likuma 20. panta piektās daļas 3. punktu, Satversmes tiesas 1. kolēģija

nolēma:

atteikties ierosināt lietu pēc pieteikuma (pieteikums Nr. 38/2021), kuru iesniedzis [..].

Lēmums nav pārsūdzams.

Kolēģijas priekšsēdētāja

Sanita Osipova